

[eu och facket]

Sverige skeptiskt till den nya europakten

Tyskland och Frankrike krävde en rejäl fördragsändring för att införa en finanspolitisk pakt med skärpt budgetdisciplin och mer automatiska sanktioner vid EU-toppmötet den 8-9 december. Men Storbritanniens premiärminister David Cameron satte stopp för det. Inför resan till Bryssel lovade Cameron att ”kämpa som en bulldog”, och när det gäller fördragsändringar har varje land vetorätt.

Lösningen blev en mellanstatlig pakt mellan euroländerna, som icke-euroländer kan ansluta sig till frivilligt. Pakten innebär att euroländerna åläggs att skriva in i sina grundlagar att de måste hålla sina budgetar i balans och endast under lågkonjunkturer får tillåta dem att gå med underskott. EU-domstolen ska granska att besluten genomförs.

Länderna riskerar att drabbas av mångmiljardböter om de tillåter budgetunderskottet att överstiga 3 procent av BNP. Om EU-kommissionen föreslår sanktioner krävs det att en kvalificerad majoritet [85 procent] av övriga euroländer säger nej för att stoppa det.

Tillsammans kommer pakten att gå i täten för en större samordning av den ekonomiska politiken. Det kan handla om att föra en gemensam skattepolitik. Exempelvis har det pratats om en skatt på finansiella transaktioner. Euroländerna ska också träffas oftare och mer regelbundet vid

särskilda, månatliga toppmöten.

Europeiska rådets ordförande, Herman Van Rompuy, ska i samarbete med EU-kommissionens och Eurogruppens ordförande lägga fram en rapport om ytterligare fördjupad skattepolitisk samordning i mars 2012. Då är det också tänkt att överenskommelsen mellan de EU-länder som vill vara med i den nya eurozonspakten, vad som Tysklands förbundskansler Angela Merkel kallar stabilitetsunionen, ska undertecknas.

– Jag är optimistisk om att vi kommer att hamna nära 27 [deltagande länder]. Faktum är att 26 ledare sagt att de är positiva till att ansluta sig, sade Herman Van Rompuy.

Men statsminister Fredrik Reinfeldt lät betydligt mindre optimistisk om Sveriges medverkan.

– Läser man texten kan det verka lite märkligt att biträda något som kan ses som om man är en del av euron, sade han.

– Och det skulle också kräva stöd av Socialdemokraterna.

Enligt Reinfeldt har Sverige åtminstone fram till nästa toppmöte i mars på sig att bestämma sig.

Socialdemokraternas ledare Håkan Juholt's första reaktion var dock att Sverige inte kan ansluta sig till vad han kallade för ”den nya europakten”.

– Svenska folket har avvisat en gemensam valuta i en folkomröstning och det måste vi respektera. Vi ska inte bakvägen bli medlemmar, sade Juholt till TT.

Gösta Torstensson

Bli med i Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk

Lavaldomen och EU:s utstationeringsdirektiv visar att EU är ett allvarligt hot mot den svenska arbetsmarknadsmodellen med konflikträtt och kollektivavtal, eller med andra ord ett grundskott mot de landvinningar som svensk fackföreningsrörelse gjort de senaste hundra åren.

Lissabonfördraget, den nya EU-grundlagen, innebär inget skydd för de fackliga rättigheterna såsom det hävdas från LO-ledningen och andra EU-entusiaster. Tvärtom så innebär Lissabonfördraget i praktiken att Lavaldomen och andra antifackliga EU-domar grundlagsfästs, dvs. de blir cementerade och opåverkbara för politiska beslutsfattare.

Och, som vanligt i EU-sammanhang, det kommer mera. Riksdagen har införlivat EU:s tjänstedirektiv i svensk lagstiftning, vilket medför att låglönekonkurrensen kommer att breda ut sig än mer. Regeringen har tillsatt en utredning med uppdrag att föreslå hur EU:s bemanningdirektiv ska implementeras i svensk lagstiftning. EU-kommissionen planerar ett säsongsarbetardirektiv som enligt LO:s Wanja Lundby-Wedin öppnar för "en total avreglering av arbetsmarknaden".

För att bjuda motstånd mot denna förödande utveckling har Folkrörelsen Nej till EU initierat ett tvärfackligt nätverk, Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk. Det är öppet för dig som är fackligt aktiv [eller bara medlem] och EU-kritisk. Det kostar ingenting och du behöver inte vara

medlem i Folkrörelsen Nej till EU [men det är inget hinder].

Nätverkets syfte är utbyte av information, kunskapsuppbyggnad samt att anordna och samordna olika aktiviteter. Nätverket har startat som en mejlgrupp för informationsspridning och med att producera ett digitalt nyhetsbrev. Vi kommer också efterhand att anordna seminarier, hearingar, studiecirklar etc, i egen regi eller i samarbete med andra organisationer. Nätverket har också kontakt och samarbete med andra fackligt inriktade EU-kritiska organisationer, såsom Fagbevaegelsen Mod Unionen i Danmark, Trade Unionists Against the EU Constitution i England, och Nei til EU:s Faglig utvalg i Norge.

Nätverket administreras av Gösta Torstensson, Folkrörelsen Nej till EU [och passiv medlem i Kommunal]. Du som vill bli med i nätverket mejlar gosta.torstensson@nejtill.eu.se.

Eva Anderzon, Kommunalarbetareförbundet
Jan-Erik Gustafsson, Fackförbundet ST
Jannika Fahlander, Handelsanställdas Förbund
Jannis Konstantis, Fackförbundet Seko
Kent Wahlberg, Livsmedelsarbetareförbundet
Maria Pohn, Vårdförbundet
Mats Norrstad, Lärarförbundet
Pie Blume, Fackförbundet Unionen
Minna Pyykölä, Journalistförbundet
Patrik Ljunggren, Transportarbetareförbundet
Peter Lilja, Industrifacket Metall
Rolf Axelsson, Hamnarbetareförbundet
Magnus Renman, Fackförbundet GS
Lars Lundberg, Byggnadsarbetareförbundet
Marcus Carlstedt, Lärarnas Riksförbund

Sverige blev inte Albanien

Stora delar av EU lamslås nu av eurokrisen. Men självkritiken bland dem som ville dra med Sverige i EMU lyser med sin frånvaro.

– Om vi inte ansluter oss till euron så kommer Sverige att isoleras och bli lika fattigt som Albanien.

Det sa en Ja-anhängare till mig i en debatt inför folkomröstningen om EMU 2003. Ibland funderar jag på vad han skulle säga om det uttalandet idag.

2003 var så gott som hela det politiska etablissemanget, storkapitalet och dagspressen enade på ja-sidan. Resursövertaget var extremt. Tonläget uppskruvat. Hotbilderna om ett nej skulle vinna handlade om olika grader av katastrof. Men trots de rika, välorganiserade och högljudda motståndarna så vann nej-sidan. Det är en av de största folkliga segrarna över etablissemang och storkapital i modern svensk historia.

EU skakas idag av en kapitalistisk kris som euron allvarligt fördjupat och försvårat. Självkritik från den forna ja-sidans företrädare vore på sin plats. Den lyser dock med sin frånvaro. I tysthet är nog stora delar av ja-sidan idag lättade över att man förlorade.

Inför omröstningen anklagades också nej-sidan för överdrifter. Vilka var våra huvudargument? Vi sa att den gemensamma räntan för euro-området i vissa länder skulle leda till överhettning av ekonomin och spekulation. Precis det skedde sedan i Spanien och på Irland, som nu befinner sig i djupaste kris. Vi varnade för att den ekonomiska och monetära unionen skulle leda till ekonomisk högerpolitik. Nu tvingas krisländerna av EU till extrema åtstramningar som innebär lönesänkningar på upp till 30 procent, sänkta pensioner, massiva privatiseringar, nedskärningar inom skola, vård och omsorg.

Vi förklarade hotet mot demokratin, att avgörande makt över den nationella ekonomin skulle överföras till EU. Den processen är i full gång. Högermajoriteten i EU-parlamentet antog nyligen kommissionens sex lagförslag om ekonomisk styrning. De handlar om att centralisera det ekonomiska beslutsfattandet och att i princip lagfästa åtstramningspolitik. EU-kommissionen ska till och med få rätt att bötfälla länder som "inte sköter sig".

Men vi kan inte sitta med armarna i kors och säga "vad var det vi sa". Krisen har skapat ett

mycket allvarligt ekonomiskt och politiskt läge i Europa. Snart kan det bli ännu värre. Massarbetslöshet och högerreaktionära krafter är en livsfarlig kombination.

Krisen måste lösas. EU:s princip att privatisera vinsterna och socialisera förlusterna fungerar inte. Bankerna måste bära skulderna de skapat. Statliga bankgarantier bör endast omfatta spararnas pengar, inte spekulatören. De skuldyngda länderna måste få skriva ner sina skulder, så att den ekonomiska utvecklingen kan vändas. EU-länderna måste få göra offentliga investeringar som skapar nya jobb och jämnar ut konjunktursvängningarna. De länder som så önskar måste få lämna valutaunionen, och därigenom anpassa växelkurs och ränta till det verkliga läget. Det krävs också skarpa regler och beskattning mot de globala finansmarknaderna.

Och viktigast; Solidaritet med de fackliga och folkliga proteströrelserna i alla länder som drabbats av eurons kris. För i solidariteten och proteströrelsen finns hoppet om ett annat Europa. Hoppet om en rättvis värld.

Stellan Hermansson

LO och TCO säger nej till den nya europakten

LO och TCO konstaterar i ett uttalande att förslaget till en ny eurozonspakt allvarligt undergräver den nationella suveräniteten, begränsar demokratiskt beslutsfattande och ansvarsutkrävande. Det är därför oacceptabelt för Sverige att delta i samarbetet.

– Sveriges frihet att välja åtgärder och system för att hantera konjunktursvängningar i fråga om arbetsmarknadspolitik och offentliga investeringar begränsas, säger TCO:s ordförande Eva Nordmark.

– Överenskommelsen innebär i praktiken en maktöverföring till europeisk nivå, och en begränsad möjlighet till att föra en offensiv nationell välfärdspolitik, anser LO:s ordförande Wanja Lundby-Wedin. Nationella finanspolitiska regelverk ska inte överprövas av domare i Luxemburg.

LO och TCO uppmanar därför Sveriges regering och riksdag att avstå från att ingå i detta samarbete som kommer att kringskära både välfärd och demokrati.

Gösta Torstensson

Italiens arbetare tar strid mot regeringen och EU

Efter Silvio Berlusconi's avgång leds Italien av den tidigare EU-byråkraten och bankrådgivaren Mario Monti. Personskiftet innebär inte någon ny politik. Notan för skuldkrisen ska betalas av arbetarna och folkflertalet.

Men motståndet mot överhetens planer är starkt. I Italien finns flera radikala fackliga organisationer som nu mobiliserar till strid mot regeringen Monti, mot trojkan [EU-kommissionen, Europeiska Centralbanken och Internationella valutafonden] och mot storföretagen.

[eu och facket] har samtalat med Paola Palmieri, internationellt ansvarig i den fackliga centralorganisationen Unione Sindacale di Base [USB] som är det största klassorienterade facket i Italien och samlar cirka 250.000 arbetare. Det formella grundandet skedde i april 2010 genom en sammanslagning av två fackliga organisationer som varit verksamma sedan 1980-talet.

– USB är en centralorganisation delad i två huvudorganisationer, USB offentlig-anställda och USB privatanställda, med fler än 80 anslutna lokala centralorganisationer i alla stora städer. Vi tecknar nationella kollektivavtal inom flera områden, främst i offentlig sektor. USB finns på de viktigaste italienska och transnationella företagen, som biltillverkaren Fiat, flygbolaget Alitalia och det statliga järnvägsbolaget Ferrovie, berättar Paola Palmieri.

– Förbundet står oberoende i förhållande till

arbetsgivare, regeringar och politiska partier. USB har på senare år utlyst flera generalstrejker för att försvara arbetarna mot centerhöger- och centervänsterregeringar. Vi kämpar för att försvara strejkrätten och rätten till fri facklig organisering och mot de klassarbetande fackens monopol på facklig representation. USB:s strejker och demonstrationer är alltid mycket välbesökta och stridslystna.

Den tidigare regeringen Berlusconi har tillsammans med trojkan [EU-ECB-IMF] drivit igenom flera åtstramningspaket. Kan du ge några exempel på hur dessa slår mot folket?

– De åtgärder som beslutats av regeringen Berlusconi, och som i dag fullföljs av den nye premiärministern Mario Monti, har en avsevärd påverkan på de arbetandes och arbetarfamiljernas levnadsförhållanden.

– Momshöjningen har lett till höjda priser på gas, el och bränsle. Offentliganställdas löner kommer att vara frysta i minst tre år. Pensionsåldern för kvinnor har höjts till 65 år. Den lag som reglerar kollektivavtal på nationell nivå och uppsägningar har försämrats. Trenden att göra alla anställningsvillkor och avtal tillfälliga fortsätter och arbetslösheten, särskilt bland unga, har nått rekordnivåer.

När krisen i Grekland blev akut påstods det att låg pensionsålder och höga löner var orsaken till det skenande underskottet. Ljuder sådana tongångar också i Italien?

– Ja, även här har det förts en kampanj liknande den mot de grekiska arbetarna. Det hävdas att italienarna har levt över sina tillgångar, vilket

inte är sant.

– En tiondel av det italienska folket har samlat på sig hälften av landets tillgångar. Detta är den verkliga skandalen, att fördelningen av välståndet har till syfte att gynna kapitalet, företagen och välbärgade personer.

Hur ser USB på EU-projektet? Många radikala krafter i Europa menar att deras länder bör lämna både euron och EU.

– Vi har alltid ansett att Europeiska unionen utgör sjukdomen och inte botemedlet för de europeiska folken. Euron är skraddarsydd för att gynna Tysklands behov och export, och vad som händer nu visar att vi hade rätt.

– USB för en bred kamp för att folket inte ska bära bördan av skulden, för en nationalisering av banker och storföretag som är av yttersta vikt för nationen, och för skapandet av ett institut som ska stödja eller ta över företag i svårigheter. Det stora problemet är den nationella suveräniteten, som för närvarande hotas av EU:s inblandning. Vi säger ”Italien i Europa, men utanför EU”.

Ett av EU:s krav på Italien är fortsatta privatiseringar. Detta trots att 94 procent av italienarna i juni i år sa nej till att privatisera vattenförsörjning och social service.

– Uppslutning i folkomröstningen i juni mot privatiseringar var massiv. Fler än 27 miljoner röstade, trots att mäktiga krafter motsatte sig detta demokratiska verktyg för att uttrycka medborgarnas vilja. Lobbygrupper och regeringen försöker misstänkliggöra folkomröstningsresultatet och gå vidare med privatiseringarna.

– För några veckor sedan kom ett mycket kraftfullt svar på dessa planer från de anställda i lokaltrafiken, som strejkade mot privatiseringar och neddragningar på personal och service. Deltagandet i strejken var 75 procent.

Berätta om de stora protesterna under hösten, som generalstrejken 6 september och demonstrationen i Rom 15 oktober med över 200.000 deltagare.

– De traditionella, stora italienska fackliga federationerna har beslutat att acceptera åtstramningspolitiken. Trots det har arbetarna deltagit massivt i strejker och demonstrationer mot de åtstramningar som EU, ECB och IMF lagt fram och som regeringen genomför.

– Den 6 september arrangerade vi demonstrationer i mer än 50 italienska storstäder under generalstrejken. Den 15 oktober, vid den stora nationella demonstrationen som organiserades av

den radikala vänstern, skedde våldsamma samman-drabbningar med polisen.

Vilka aktioner planerar USB och den radikala fackliga rörelsen framöver?

– I oktober beslutade USB och andra italienska klassorienterade fack att utlysa en generalstrejk 2 december mot regeringen Berlusconi politik och mot EU:s och ECB:s diktat. Nu har Berlusconi avgått och Mario Monti, före detta EU-kommissionär och tidigare rådgivare till banken Goldman Sachs, leder en samlingsregering med stöd av alla centerhöger- och centervänsterkrafter. Vi har därför skjutit upp strejken några veckor för att se vilka åtgärder den nya regeringen tänker vidta och därefter värdera det nya politiska scenariot.

Patrik Paulov

Krisåtgärder får inte kränka fackliga rättigheter

Brev till statsminister Fredrik Reinfeldt angående lån till IMF och fackliga rättighet

Vi är mycket oroad över angreppen på förenings- och förhandlingsrätten i Grekland, Italien och Spanien, där rätten att ingå och upprätthålla kollektivavtal underminerats. De åtgärder som vidtagits står i strid med grundläggande rättigheter som är en del av EU-fördraget, de strider mot ILOs kärnkonventioner nr 87 och 98 [om föreningsfrihet och rätten att förhandla kollektivt] och de strider mot den europeiska sociala stadgan.

Sverige kan spela en viktig roll för att skydda grundläggande fackliga rättigheter, genom att villkora svenskt stöd till IMF med att IMF måste garantera att man inte kommer vidta åtgärder som kränker inom ILO överenskomna fackliga rättigheter. Ett minimikrav är att ILOs kärnkonventioner respekteras!

LO och TCO uppmanar statsministern att under rådsmötet och i de diskussioner som förs om IMF:s roll när det gäller att möta den ekonomiska krisen, lyfta vikten av att IMF inte kräver åtgärder som kränker fackliga rättigheter. De krisåtgärder som vidtas måste ske med full respekt för grundläggande fackliga fri och rättigheter och detta måste gälla även IMF.

Eva Nordmark, Ordförande TCO
Wanja Lundby-Wedin, Ordförande LO

Den egna valutan har räddat Island

Möjligheten till att skriva ned den isländska kronan har varit avgörande då Island rest sig ur finanskrisen. Detta menar landets finansminister Steingrímur J. Sigfússon.

Du kommer säkert ihåg rubriker från oktober 2008: "Island kan gå i konkurs", "Ingen lösning på Islands kris". Finanskrisen drabbade Island hårt. En efter en gick de isländska bankerna omkull, arbetslösheten steg, människor gick i personlig konkurs, och många islänningar flydde utomlands.

Tre år senare har den rödgröna koalitionsregeringen vänt på trenden. Statskulden är under kontroll, arbetslösheten fallande och ekonomin i tillväxt. Finansministern på Island, Steingrímur J. Sigfússon, tvivlar inte på att en av huvudorsakerna till detta är tillgången till en egen valuta.

– Det har varit viktigt för oss att ha en egen valuta, säger han.

– Jag har varit ganska frispråkig om detta tidigare. Om vi inte hade haft en egen valuta skulle arbetslösheten ha varit mycket högre än vad den är nu.

Många är förbluffade över hur Island har klarat sig ur krisen 2008. Då landet låg som djupast nere i den ekonomiska vågdalen hade staten skulder långt över skorstenen. Den uppgick till över 120 procent av BNP, men uppskattas ha halverats till 2014. Så sent som i somras fullföljde Island det så kallade läneprogrammet som finansierats av Internationella valutafonden [IMF]. "En stor bragd", säger finansministern som säger att regeringen nu siktar på ett överskott i statsbudgeten före 2013. Den ekonomiska tillväxten är tillbaka och beräknas öka med 2,5 procent under 2011.

KONTRASTEN ÄR SLÄENDE JÄMFÖRT med länder som Grekland, Irland och Italien som nu sjunker allt längre ned i skuldgropen. Och enligt finansminister Sigfússon var det möjligheten att devalvera den egna valutan som var avgörande för att få Islands ekonomi på fötter. Den möjligheten har inte Grekland eller andra skuldyngda länder som ingår i eurozonen.

– Devalveringen av den isländska kronan har helt uppenbart stärkt ekonomin. Inte minst för exportindustrin och för konkurrensutsatt industri

har den haft stor betydelse, säger han.

Han är säker på att situationen hade varit värre utan denna möjlighet.

– Men det hade också sitt pris i form av ökade kostnader för dem som hade utländska lån. Men för industrin i allmänhet, särskilt export- och den konkurrensutsatta industrin har det betydtt mycket, upprepar han.

Förklaringen är att den sjunkande kronkursen har gjort isländska varor billigare på den internationella marknaden, vilket lett till ökad export, ökad sysselsättning och mer pengar i statskassan.

Sigfússon är ändå försiktig med att säga vad andra länder skall göra. Han säger att Island har gjort många fel och långt ifrån är i en position att undervisa andra. Det är flera faktorer som skiljer Island från de andra krisländerna. När EU nu använder miljarder av offentliga pengar på att rädda bankerna från konkurs, var det just konkurs som blev utgången för den isländska banksektorn. Istället för att rädda gamla och skuldyngda banker arbetar regeringen med att bygga upp en helt ny banksektor. Men enligt Sigfússon var aldrig detta något överlagt val.

– **VI HADE RÄTT OCH SLÄTT INGETT VAL**, säger finansministern. Han menar att Island inte hade tillräckligt med pengar för att kunna rädda banksektorn.

– Men det kan nu visa sig vara lyckosamt för oss. För vi hade kunnat ha förlorat mycket pengar om vi hade försökt rädda bankerna, säger han.

– Jag säger inte att vi gjorde det rätta, eller att andra har gjort fel. För det vi gjorde var inte något fritt val. Vi kunde inte rädda våra banker. Regeringens jobb blev därför att finansiera en ny banksektor. Det var inte heller någon lätt utväg, och vi betalar framledes dyrt för det som har skett. Vi räknar med att kostnaden för bankernas kollaps uppgår till nästan 20 procent av BNP. Bara Irland har haft högre kostnader. Men fördelen är att det har gett oss en nystart. Vi får en helt ny banksektor som inte är belastad med ruttna lån.

Sigfússon menar att regeringen har ansträngt sig för att nedskärningarna i offentlig sektor inte skall slå mot befolkningen på ett skevt sätt.

– Ända sedan regeringen fick majoritet [april 2009] har vi sagt att det är omöjligt att lösa den här krisen om man bara skär ned på utgifterna eller bara ökar intäkterna. Vi har gjort båda delarna. Vi har höjt skatteuttaget på de högsta inkomsterna och på kapitalinkomster, och intro-

ducerat en skatt på de rika. Vi har klarat av att öka statens inkomster utan att öka skatten för de som har lägst inkomster. På utgiftssidan har vi värnat de sociala utgifterna och skurit ned mera på de generella utgifterna, säger finansministern. Han säger att Island har fått erkännande från IMF för sitt sätt att lösa krisen och att de har mött förståelse för sin strategi.

– **MIN POÄNG ÄR ATT DETTA INTE BARA** är bra av sociala orsaker, men att det är bra för ekonomin. Genom att skydda de med de lägsta inkomsterna för inkomstbortfall upprätthåller vi också deras köpkraft och omsättningen i ekonomin.

– Ett tecken på att Island har kommit ur finanskrisen är att landet möter större förtroende på de internationella finansmarknaderna. I juli gav landet ut nya statsobligationer till ett värde av en miljard dollar. Marknaden mottog detta mycket positivt. En milstolpe enligt Sigfússon som säger att Island inte har kunnat sälja statsobligationer sedan 2006.

Erik Martiniussen

Lönedumpning inom åkeribranschen

Enligt fackförbundet Transport har Sverige EU:s mest avreglerade åkerimarknad. Gränserna är vidöppna för konkurrens från låglöneländer, samtidigt som kontrollen av att EU-reglernas begränsningar efterlevs är nästan obefintlig.

LO-tidningen beskrev nyligen ett typiskt exempel.

Fram till 2005 körde Volvos egna anställda de nya dragbilarna från fabriken i Tuve. Då dök den tyska åkerijätten Terra Spedition upp. Terra vann Volvos upphandling – trots verkstadsklubbens protester.

Terra Spedition öppnade en filial i Sverige. Östtyska chaufförer tog över efter Volvos anställda. Huvudkontoret ligger i gamla Västtyskland – men chaufförerna hämtades i öst.

2009 stängde Terra filialen och ersatte den med ett svenskt dotterbolag, Terra Transport Skandinavia AB, som tog över körningarna åt Volvo. Bolaget skrev aldrig på kollektivavtalet, till skillnad från Terras filial som skrev på dagen innan en blockad skulle utlösas.

Inför en ny upphandling i slutet av 2010

bildades Olsen & Terra Transport Skandinavia AS. Tyska Terra Spedition och norska Helge R Olsen & Sønn äger hälften var. Olsen & Terra vann upphandlingen.

Avtalet med Volvo löper i år och nästa år. Volvos egen personal kör till mål mellan Göteborg och Uddevalla. Olsen & Terra kör till resten av Sverige samt Norge och Danmark. De anlitar chaufförer från Bulgarien.

De är anställda av ett bulgariskt bemanningsbolag, som i sin tur ägs av det norska åkeriet Olsen & Terra Transport Skandinavia AS. De bor på ett kontor i ett industriområde på Hisingen i Göteborg.

Lönen är 200 bulgariska leva, knappt tusen kronor, i månaden. Chaufförerna arbetar mer än 80 timmar i veckan, 12 till 14 timmar per dag.

De får ett traktamente på 35 euro om dagen. Det blir 9.600 kronor i månaden. Det är mer än de tjänar i Bulgarien. Pengarna betalas ut i Bulgarien. I Göteborg får de 500 kronor i handen varje vecka i förskott på traktamentet.

Volvo Logistics kräver inte kollektivavtal vid upphandlingar. Däremot ska entreprenörerna följa lagar och bestämmelser, till exempel när det gäller arbetstider och minimilöner.

Det betyder i klartext att bulgarisk lag gäller för chaufförerna, eftersom de är anställda i Bulgarien. Därmed är deras bulgariska minimilön på en tusenlapp i månaden helt enligt reglerna.

Den av EU initierade avregleringen av arbetsmarknaden öppnar för en okontrollerad jobbtrafficking, där människor fraktas över Europa för att utnyttjas som billig arbetskraft.

Gösta Torstensson

Bild: LARS-ERIK HAKANSSON

Vanvård – av välfärden

Först en rättelse: Det heter inte ”vård-entreprenör”. Ordet är ”vanvårdsprofitör”.

Sedan ett klargörande: Vanvården handlar inte om bristande företagsetik, slappa skatteregler eller otillräcklig övervakning. Allt detta underlättar, men skandalen är större än så. Vi lever i en kapitalism som är i färd med att riva upp ett århundrade av sociala framsteg. En ”domedagsmaskin”, skriver den bekymrade liberalen Martin Wolf i Financial Times.

EU:s finansministrar predikar ”arbetslinjen” men för finanskapitalens skull ska miljoner greker, portugiser, spanjorer och italienare sluta arbeta. I Tyskland har reallönerna sjunkit i tio år, i USA har inkomsterna för det stora flertalet knappt rört sig sedan 1970-talet och i Storbritannien är depressionen djupare än på 1930-talet. De översta bland de översta, den ynka procenten i slotten, de exklusiva våningarna och de muromgärdade villorna, ackumulerar rikedomar i samma omfattning som i början av 1900-talet, men blöjer till döende lönearbetare har vi inte råd med.

De politiskt ansvarigas ojänt över stor-koncernen Caremas vinstoptimering är kris-hantering efter pr-konsulternas ABC. Det är som med Anders Borg och bankdirektörerna. Ju högre han larmar om deras girighet, desto större allmänna tillgångar står han i begrepp att sätta i pant för deras fortsatta framfart.

NÄR MEDIERNA LUGNAT SIG OCH REGERING och riksdag petat i regelverken kommer vanvårdsprofitörerna liksom bankerna att vara back in business. På den borgerliga kanten och långt in i socialdemokratien och Miljöpartiet råder enighet om att den så kallade valfriheten ska få större utrymme inom åldringsvården. Det offentliga ska inskränka sig till ett basutbud. Därutöver får den enskilde välja. Vill man unna sig det lilla extra, till exempel en torr blöja, får man betala för det.

Den svårt dementa pensionär som inte förmår uppskatta Caremas urinstinna blöjor förväntas ta sin säng och gå till Attendo i stället. Där är utbudet av tjänster visserligen snarlikt. En man berättar i Dagens Nyheter att han på ett av företagets hem hittade sin mor naken på en madrass med avföring över hela kroppen. Det var inte

kostnadseffektivt att byta blöjor. Bajset kliade. Varje dag fick han skrapa bort intorkad skit från hennes händer.

Han letade i valfrihet upp ett kommunalt hem för sin mor. Varmt och fint och trevligt. Nu tar Attendo över stället.

Konkurrens ger inte högre kvalitet i den sociala sektorn, påpekade professor Marta Szebehely i Studio Ett i förra veckan. Gamla och sjuka som saknar påstridiga och välbeställda anhöriga slutar hos de vinstjagande vanvårdarna. Det blir nerpissade blöjor för den stora massan, guldkant in i döden för resenärerna i första klass.

RISKKAPITALBOLAGEN – VARS AFFÄRSIDÉ i själva verket är riskfria vinster – driver utan tvivel på utvecklingen. Men regeringens och socialdemokraternas debatt om företagets skatteflykt är en medveten avvikelse från ämnet. Varken Anders Borg eller Tommy Waidelich vill diskutera det avgörande, de marknadsmekanismer som i politisk enighet och med påbud från EU släppts lösa i den offentliga sektorn.

Med socialdemokratins hjälp kunde borgerligheten under 1930-talets depression höja sig ur laissez faire-kapitalismens systematiska dumheter. Staten måste ingripa, skrev den unge liberalen och nationalekonomen Bertil Ohlin: ”Gemensamt för socialliberal och socialdemokratisk åskådning – ehuru ej för gammalliberal – är att man kommer till följande: Man kan icke låta allt sköta sig själv.” Nu är såväl socialdemokrati som borgerlighet tillbaka i det gammalliberala oförnuftet. I stället för den sociala ingenjörskonst som skulle övervinna kapitalismens inre svagheter sätter de samlandet av skattepengar på hög inför nästa utbetalning av understöd till bankerna och deras direktörer.

OCKSÅ INOM JÄRNVÄGEN ÄR riskkapitalbolagen aktiva, men de största aktörerna är ännu statliga. Det hjälper inte. Marknadsmekanismen framkallar samma förfall som inom vården av de gamla och sjuka. Medan kostnaderna för att administrera systemet växer över alla bräddar jagar konkurrerande aktiebolag positiva resultat i boksluten med hjälp av fuskjobb, kortsynt sparande, planerad underbemanning och brott mot regler och föreskrifter.

Ett exempel: För ett par år sedan vann statliga Infranord anbudskonkurrensen om underhållet av banan från Ulriksdal till Uppsala. Tidigare hade

40 till 45 man arbetat på sträckan. Nu skulle 16 man klara samma uppgift. Bemanningen räckte inte till för att både röja snö, skruva åt lösa bultar, åtgärda sprickor i rälsen och utföra säkerhetsbesiktningar och efterkontroller. Antalet fel som måste avhjälpas hopade sig i lika oroande takt som snön och isen på spår och växlar. Uppgiften för den lokala chefen var att få kontraktet att gå ihop. Hur skulle han göra? Han började knappa in icke åtgärdade fel som åtgärdade i Trafikverkets datoriserade rapporteringssystem.

DEN BILD DATASYSTEMET GER AV BANANS tillstånd ”är bevisligen inte längre tillförlitlig”, konstaterar verkets kontrollörer. ”I en förlängning ser beställaren det som en säkerhetsrisk.”

Infranord lämnade bland annat trasiga bultar och en spricka i en räl i en växel i Kalhäll utan åtgärd. Risken för urspärning var överhängande.

Sedan banunderhållet blev konkurrensutsatt har sex människor dött i samband med arbete på spåren. I förlängningen väntar svåra kollisioner och urspärningar av det slag som följde med avregleringen av den brittiska järnvägen.

”Tid för ansvar”, säger statsministern, sänker krogmomsen och låter den välsignade marknadsmekanismen härja vidare på vårdhem och banvallar.

Mikael Nyberg

EU bakom privatiseringen av välfärden

Avslöjandena runt äldrevården hos Carema Care och Attendo Care visar hur det går när två giriga företag ger sig in i skattefinansierad välfärd.

Tyvärr är det varken någon nyhet eller förvånande.

Systemet med obegränsade möjligheter till vinstuttag från skattefinansierad verksamhet [Sverige är unikt i världen med att ha detta system] leder naturligt till att företagsägare hellre skapar sig en egen förmögenhet än bedriver bra vård och omsorg.

Början av 1990-talet brukar anges som startpunkt för de omfattande privatiseringarna av välfärden. Den borgerliga regeringen sjösatte under sin mandatperiod Lagen om offentlig upphandling [LOU] och gjorde därmed konkurrensutsättning och privatisering av kom-

munal verksamhet möjlig.

Under det socialdemokratiska styret mellan 1994 till 2006 saktade utvecklingen in något, men man försökte heller inte vrida tillbaka utvecklingen. Efter de borgerligas valseger 2006 tog privatiseringarna åter fart med stimulansbidrag, Lagen om valfrihetssystem och sloandet av stopplagen som hindrade vinstuttag inom den offentligt finansierade sjukvården. År 2010 uppgick andelen anställda i privat regi inom välfärdstjänstesektorn totalt var 17,2 procent.

VARJE ÅR LASSAR STATEN, VIA KOMMUNER och landsting, in många miljarder i privatägda aktiebolag som bedriver vård och omsorg. Äldreboende, vårdcentraler, sjukhus, specialistvård, hemtjänst, behandlingshem, öppenpsykiatri, listan kan göras hur lång som helst.

Och EU driver på i sin ständiga strävan att omintetgöra det allmännas makt över gemensamma angelägenheter till förmån för konkurrenssamhället. LOU är en implementering av EU:s upphandlingsdirektiv.

Avslöjandena om missförhållanden inom den privata vården och omsorgen den senaste tiden är så graverande att till och med den borgerliga alliansregeringen, Svenskt Näringsliv och ledarredaktionerna på Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet tvingats reagera. DN:s chefredaktör skrev i en stor krönika att ”Välfärdens vandaler förstör för alla”.

Men när allt kommer omkring blundar högerregeringen och dess tillskyndare inom borgerlig massmedia för verkligheten och låter sig blint styras av sin ideologiska övertygelse om att det privata alltid är bättre än det gemensamma.

OM REGERINGEN MENADE ALLVAR skulle den i stället se över det för Sverige unika systemet med möjlighet till obegränsat vinstuttag ur offentligt finansierad omsorg.

Några sådana signaler skickas dock inte ut från våra offentliga institutioner, tvärt om. På Sveriges Kommuner och Landstings kongress i Norrköping nyligen beslutade organisationen att verka för att lagen om valfrihetssystem ska utvidgas till att gälla bland annat färdtjänsten, och regeringens linje är att lagen snart ska omfatta alla kommuner. Det innebär – oavsett om man tror marknadskrafterna om gott eller ont – mer skattepengar i privata fickor.

Gösta Torstensson

Stödet för EU-medlemskapet sjunker

För första gången sedan maj 2007 är det färre än hälften av befolkningen som är för Sveriges EU-medlemskap. Samtidigt har stödet för euron kollapsat.

På ett år har stödet för svenskt EU-medlemskap fallit under den symboliskt viktiga femtio-procentsgränsen från drygt 55 procent till cirka 47 procent. Det visar Statistiska centralbyråns, SCB, stora mätning för november.

Det är framför allt kvinnor som tappat förtroende för EU medan en majoritet av männen fortfarande är för Sveriges medlemskap. De som stödjer medlemskapet är ännu betydligt fler än de knappa 25 procent som är emot. Men uppgången för nejsidan, från 19 procent för ett år sedan, är tydlig och markerar ett trendbrott där EU-motståndet annars varit dalande sedan 1995 när Sverige blev EU-medlem. Samtidigt har andelen osäkra ökat från knappt 26 procent till drygt 28 procent.

Bland partiernas väljare är stödet för EU störst, om än fallande, bland Folkpartiets sympatisörer där cirka 71 procent säger ja till EU respektive Moderaterna 65 procent. Minsta stödet för EU finns hos sympatisörer för Sverigedemokraterna drygt 20 procent följt av Vänsterpartister cirka 25 procent. Kristdemokraterna är det enda partiet där stödet för EU ökar, från 47 till 50 procent.

Av de fackligt anslutna är stödet för EU minst bland LO-medlemmar där ja-sidan med drygt 34 procent ligger efter en växande nej-sympati som i november var cirka 36 procent. Andel osäkra var nästan 30 procent. Bland TCO-anslutna tjänstemän är fortfarande en majoritet närmare 60 procent för Sveriges EU-medlemskap. Inga uppgifter fanns för akademiker i Saco.

Stödet för euron har fallit markant mer än

stödet för EU. Till skillnad mot i frågan om EU-medlemskap eller ej är andel osäkra när det gäller eurofrågan betydligt färre och i krympande antal.

På ett år har de som vill se att euron införs i Sverige minskat från drygt 28 procent till drygt 11 procent. På motsvarande sätt har euromotståndet gått som en raket i ökat opinionsstöd från 54 till 84 procent. Det mesta av det nyvunna stödet har tillkommit sedan i maj då förra SCB-mätningen gjordes.

SCB:s stora undersökning där nio tusen svenskar tillfrågats bekräftar Skops opinionsmätning i november som visade att stödet för euron fallit kraftigt. Om det vore folkomröstning idag skulle 88 procent av svenskarna säga nej till euron. Stödet för euron i Sverige är under tio procent och därmed på historisk bottennivå.

Enligt Skopundersökningen säger alla befolkningsgrupper oavsett yrken, åldrar och politiska partisympatier ett kraftfullt nej till att ersätta den svenska kronan med euron.

Bland partisympatisörer finns det största motståndet mot euron inte oväntat hos vänsterpartister där 93 procent säger nej. Intressant är att motståndet är minst bland Sverigedemokrater där 84 procent säger nej. Det är till och med mindre än bland folkpartister där 87 procent inte vill ha euron.

Ja-sidan leds numera av Sverigedemokraternas sympatisörer där 13 procent säger ja till euron jämfört med 9,7 procent för svenskarna i genomsnitt. Minst stöd för euron finns bland vänsterpartister där endast tre procent säger ja.

– Motståndet har aldrig varit så kompakt som nu. Frågan är om euron blivit ett totalt omöjligt politiskt projekt i Sverige för all framtid. Det måste ske något dramatiskt för att svenskarna i framtiden skall säga ja till euron, säger Örjan Hultåker, analytiker på Skop, i ett pressmeddelande..

Gösta Torstensson

**Stöd kampanj fonden!
Plusgiro 603 95 78 - 7.**

Riv upp den nya kollektivtrafiklagen

I midsommarveckan 2010 fattade den svenska riksdagen beslut om att från den första januari 2012 införa en ny kollektivtrafiklag. Att beslutet togs då var ingen tillfällighet. De borgerliga partierna ville genomföra lagen och de rödgröna var emot. Detta var sista tillfället riksdagen samlades innan valet hösten 2010. De borgerliga ville inte äventyra den nya lagen genom att vänta tills efter valet. De rödgröna i sin tur förband sig efter omröstningen att söka riva upp lagen. Den nya kollektivtrafiklagen innebär att nytillsatta regionala trafikmyndigheter kommer att lägga ut all kollektivtrafik på en helt kommersiell marknad. Man öppnar för privata intressen att göra vinst på det man bedömer vara lönsam trafik. Vem som helst kan anmäla sitt intresse att driva, och bestämma kostnaden för trafik, till den aktuella regionala trafikmyndigheten. Privata affärer drivs alltid i privat intresse.

Vi anser att detta är till nackdel såväl för anställda som resenärer. Skrämmande exempel utgör England. Avregleringen under Thatcher gav en järnvägstrafik med bristande underhåll och flera olyckor. I Londons kollektivtrafik ledde detta till situationer där trafikvidriga bussar körde ikapp efter kunder i högtrafik.

Men vi behöver inte gå så långt. Det räcker med att titta på den svenska järnvägstrafiken. Avregleringen av järnvägen har gjort att ingen vill ta på sig att betala hela kostnaderna för det nödvändiga underhållet. Detta leder till arbetsplatsolyckor och oförmåga att sköta uppdraget, framförallt på vintern.

Utifrån vår yrkesverksamhet inom området är vi helt klara och bestämda över att den nya kollektivtrafiklagen kommer att försämra kollektivtrafiken. Alla som ger sig in i den nu helt öppna marknaden kommer att sätta det egna intresset först. Vinstmotivet kommer att äventyra trafiksäkerhet och de anställdas arbetsförhållanden. Det ligger i sakens natur. Detta är innebörden av den nya kollektivtrafiklagen.

Vi är av en annan uppfattning om hur kollektivtrafik bör drivas. Vi är för en kollektivtrafik i offentlig regi utan vinstintresse. En sådan kollektivtrafik har förutsättningar att sätta resenärer och anställda i främsta rummet.

En kollektivtrafik som styrs av samhällets

behov. Körd och underhållen av fast anställd personal i en god arbetsmiljö. Efter det att riksdagen tog sitt beslut i frågan har det i stort sett varit tyst. Även från de rödgröna. De har valt att inte pröva lagen i den efter valet tillträdde riksdagen. Ingen vet vilket beslut riksdagen skulle fatta idag. För resenärer och de anställdas skull anser vi att de rödgröna bör leva upp till sitt löfte efter riksdagsbeslutet i juni 2010 och söka riva upp lagen.

**Mats Nordlund
Jan Strömqvist**

Trafikverket bjuder på gratislunch

Regeringen lovade 800 miljoner kronor extra till banunderhållet efter förra årets tågkaos. Nu avslöjar SVT:s Västnytt att Trafikverket i hemlighet transfererat 125 miljoner, drygt en sjättedel av anslaget, till det brittiska storkoncernen Balfour Beatty. Som tack för att företaget inte gör det jobb det förbundit sig att göra.

Balfour Beatty vann kontraktet för underhållet av järnvägen i Västra Götaland med ett dumpat pris. Krävde sedan ersättning av Trafikverket för oväntade merkostnader.

Verket vägrade.

Då klarar vi inte jobbet, svarade bolaget.

Verket kunde se fram emot flera år av tilltagande kalabalik i spåren. Hostade upp 125 miljoner för att bli av med den trilskande entreprenören.

Utpressningen påminner om bankernas förhållande till statsmakterna. Regeringar och parlamentariska församlingar låter ett finansiellt frälse förvalta vitala samhällstillgångar. De privata profitörerna tackar för förtroendet genom att mjölka det allmänna på gratispengar.

Gratifikationen till Balfour Beattys aktieägare kommer Trafikverket gissningsvis att bokföra bland övriga ”indirekta kostnader” för banunderhållet. Dessa utgifter har stigit med 135 procent på sju år.

Trafikverkets generaldirektör Gunnar Malm brukar skryta med hur effektivt det blivit med konkurrensutsättningen av järnvägsunderhållet. Då räknar han inte med omkostnaderna för att smörja marknaden och dess aktörer.

Mikael Nyberg

[eu och facket] är ett nyhetsbrev för folkrörelsen nej till eu:s fackliga nätverk. ansvarig utgivare: jan-erik gustafsson. redaktör: gösta torstensson. adress: rondovägen 312, 142 41 skogås. tfn: 08-771 43 79. e-post: gosta.torstensson@nejtill.eu.se.

folkrörelsen nej till eu är en partipolitiskt obunden medlemsorganisation. adress: pölgatan 5, 414 60 göteborg. e-post: kansli@nejtill.eu.se. hemsida: www.nejtill.eu.se.